

**Postanowienie Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego
z dnia 3 października 2002 r.**

III SW 16/02

Każde przekroczenie limitu wpłat od osób fizycznych na rzecz partii politycznej (art. 25 ust. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857 ze zm.) powoduje odrzucenie przez Państwową Komisję Wyborczą sprawozdania partii o źródłach pozyskania środków finansowych.

Przewodniczący SSN Józef Iwulski, Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk, Beata Gudowska, Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Zbigniew Myszka, Herbert Szurgacz, Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 3 października 2002 r. sprawy ze skargi Samoobrony Rzeczypospolitej Polskiej na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 29 lipca 2002 r. w przedmiocie odrzucenia sprawozdania finansowego

o d d a l i ł skargę.

U z a s a d n i e n i e

Uchwałą z dnia 29 lipca 2002 r. Państwowa Komisja Wyborcza, działając na podstawie art. 38a ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857 ze zm.), odrzuciła sprawozdanie Samoobrony Rzeczypospolitej Polskiej o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania przez Samoobronę Rzeczypospolitej Polskiej i Fundusz Wyborczy oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2001 r.

Państwowa Komisja Wyborcza ustaliła, że Samoobrona RP przyjęła od trzech osób fizycznych środki finansowe na łączną kwotę 39.300 zł, przekraczające o 5.100 zł dozwolony limit wpłat od osób fizycznych, stwierdzając, że stanowi to naruszenie

art. 25 ust. 4 ustawy o partiach politycznych. Darowizny te nie zostały zwrócone darczyńcom, ani wpłacone do depozytu sądowego. Ponadto PKW stwierdziła naruszenie art. 36 ust. 1 ustawy o partiach politycznych polegające na przyjęciu przez Fundusz Wyborczy od Komitetu Wyborczego Samoobrony Rzeczypospolitej Polskiej zwrotu wcześniej przekazanych środków w kwocie 115.876 zł przed ostatecznym rozliczeniem kosztów kampanii wyborczej obciążających Komitet Wyborczy Partii.

Pełnomocnik Samoobrony RP zaskarżył powyższą uchwałę PKW w całości, wnosząc o jej uchylenie. W ocenie skarżącego, drobne uchybienie w postaci przekroczenia o 5100zł dozwolonego limitu wpłat od osób fizycznych nie powinno skutkować odrzuceniem całego sprawozdania. Przepis art. 38a ustawy o partiach politycznych, zdaniem skargi, daje możliwość przyjęcia przez PKW sprawozdania Samoobrony.

Po drugie, wykazana przez PKW kwota 115876 zł rzekomo wpłacona na Fundusz Wyborczy z Funduszu Wyborczego - tak w skardze - (prawdopodobnie powinno być z rachunku Komitetu Wyborczego) stanowiła w istocie zwrot środków pieniężnych wpłaconych na Fundusz Wyborczy przez osoby fizyczne z naruszeniem formalnych wymogów ich wpłaty. Po ujawnieniu, że są to kwoty nieprawidłowo wpłacone, zwrócono je na konto Funduszu Wyborczego partii, ażeby ten przekazał je osobom, które tych wadliwych wpłat dokonały. Zdaniem Samoobrony powyższe powinno być potraktowane na jej korzyść, a nie prowadzić do odrzucenia sprawozdania.

Państwowa Komisja Wyborcza, odpowiadając na wezwanie Sądu Najwyższego do zajęcia stanowiska w sprawie skargi, podtrzymała pogląd wyrażony w uchwale. W szczególności nie podzieliła opinii, że stwierdzone naruszenie art. 25 ust. 4 ustawy daje możliwość przyjęcia sprawozdania. Powołując się na art. 38a ust. 2 ustawy o partiach politycznych PKW wskazała, że powołany przepis, ani też żaden inny nie upoważnia Komisji do oceny i wartościowania zakresu naruszonego prawa, a zatem każde naruszenie przepisów ustawy skutkuje odrzuceniem sprawozdania.

Odnosząc się do drugiego zarzutu, dotyczącego naruszenia art. 36 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, PKW podkreśliła, że przeniesienie środków z rachunku Komitetu Wyborczego Samoobrona RP z powrotem na rachunek Funduszu Wyborczego, zgodnie z art. 116 ust. 1 ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. Ordynacja Wyborcza do Sejmu RP i do Senatu RP (Dz.U. Nr 46, poz. 499 ze zm.), jest możliwe jedynie w sytuacji określonej w tym przepisie. Skoro Komitet Wyborczy Samoobrona RP w sprawozdaniu wyborczym wykazał niedobór środków (1 555 912 zł), to zwrot

środków z rachunku Komitetu Wyborczego na Fundusz Wyborczy był nieuprawniony.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Po pierwsze należy zauważyć, że zgodnie z art.34b powołanej wyżej ustawy o partiach politycznych, rozpatrując skargę partii na postanowienie Państwowej Komisji Wyborczej o odrzuceniu sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych, Sąd Najwyższy stosuje przepisy KPC w części dotyczącej postępowania nieprocesowego, co oznacza, iż rozprawę wyznacza się z inicjatywy sądu, chyba że ustawa stanowi inaczej, zaś orzeczenia sądu zapadają w formie postanowienia (art. 514 § 1 i 516 KPC). W ocenie składu rozpoznającego sprawę, nie zachodziła potrzeba wyznaczania rozprawy, skoro w toku postępowania stanowiska Państwowej Komisji Wyborczej i Samoobrony Rzeczypospolitej Polskiej zostały przedstawione i uzupełnione w kolejnych pismach i nie budziły wątpliwości.

Przechodząc do istoty sprawy należało stwierdzić co następuje:

Skarga jest nieuzasadniona. Argumenty zaprezentowane w niej nie są argumentami natury prawnej. Ograniczają się one w zasadzie do prób zminimalizowania stopnia naruszenia przepisów prawa jak również przedstawienia swoich racji. Jednocześnie pozostają w sprzeczności z obowiązującymi przepisami prawa, które jednoznacznie nie pozwalają na uzależnianie przyjęcia lub odrzucenia sprawozdania od dobrej bądź złej woli naruszającego prawo. Przepis art. 25 ust. 4 ustawy o partiach politycznych określa łączną dozwoloną sumę wpłat od osoby fizycznej na rzecz partii politycznej z wyłączeniem składek członkowskich na kwotę nieprzekraczającą w jednym roku najniższego miesięcznego wynagrodzenia za pracę pracowników obowiązującego w dniu poprzedzającym wpłatę zaś na Fundusz Wyborczy partii politycznej w jednym roku nieprzekraczającą 15-krotności najniższego miesięcznego wynagrodzenia za pracę pracowników obowiązującego w dniu poprzedzającym wpłatę. Limit ten (11 400 zł od każdej z tych osób) został przekroczony w rozpatrywanej sprawie o 5.100 zł co nie zostało w skardze zakwestionowane. Przepis art. 38a powołanej ustawy nie uzależnia obowiązku odrzucenia sprawozdania od wysokości sumy przekroczenia, tak więc każde przekroczenie dozwolonego limitu powoduje naruszenie przepisu i skutkuje odrzuceniem sprawozdania.

Odnosnie do drugiego zarzutu polegającego na naruszeniu art. 36 ust. 1 ustawy o partiach politycznych poprzez przyjęcie przez Fundusz Wyborczy od Ko-

mitetu Wyborczego Partii wcześniej przekazanych środków w kwocie 115.876 zł przed ostatecznym rozliczeniem kosztów kampanii wyborczej, sugestia zawarta w skardze, iż Partia chciała uniknąć finansowania kampanii wyborczej środkami pieniężnymi uzyskanymi z naruszeniem formalnych wymogów prawa, jest także polemiką z bezspornie ustalonymi faktami, które pozostają w jednoznacznej sprzeczności z wymaganiami stawianymi w art. 36 ust. 1. Przepis ten bowiem określa, że środki finansowe gromadzone w ramach Funduszu Wyborczego mogą pochodzić z wpłat własnych partii politycznej oraz darowizn, spadków i zapisów. Przyjęcie zwrotu tych środków przez Fundusz Wyborczy, przy niezastąpieniu okoliczności wskazanych w art. 116 ust. 1 Ordynacji wyborczej, który nakazuje przeniesienie środków z Komitetu Wyborczego na Fundusz Wyborczy w przypadku nadwyżki pozyskanych środków nad poniesionymi wydatkami, oznacza iż doszło do naruszenia przepisu ustawy. W tej sytuacji, odrzucając sprawozdanie wyborcze, PKW zastosowała przepis art. 38a ust. 5, nakazujący odrzucenie sprawozdania w przypadku naruszenia prawa. Jej uchwała więc jest w pełni zgodna z obowiązującymi przepisami. Warto też na koniec tych wywodów powołać, zachowujący aktualność także na gruncie niniejszej ustawy, pogląd Sądu Najwyższego zawarty w postanowieniu z dnia 22 maja 2001 r., III SW 12/01, w myśl którego brak winy w złamaniu prawa lub znikomy stopień jego naruszenia nie mają znaczenia dla przesłanek odrzucenia sprawozdania wyborczego na podstawie art. 87 h ust. 1 ustawy z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (jednolity tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 47, poz. 544)

Z tych względów podzielając - jako w pełni uzasadnione - stanowisko zawarte w zaskarżonej uchwale Państwowej Komisji Wyborczej, orzeczono jak w postanowieniu.

=====